

AİLE UYUMU, ÖĞRENCİ ÖZGÜVENİ VE AKADEMİK BAŞARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER*

Oya SONER

GİRİŞ

Bütün bilimsel çalışmalar çevreye karşı duyulan bir merak, tek tek algılanan olayları bir sistem içine oturtup genel kurallar çerçevesinde bu olayların iç dinamiklerini anlamak, olayların oluşum doğrultularını tahmin ve kontrol etmek, insanın doğa üzerindeki egemenliğini arttırmak ve sonuçta bireylere daha güvenceli, daha sağlıklı ve yaşam standardını daha yüksek düzeye çıkartacak olanaklar sağlamak olarak özetlenebilecek bir ortak paydaya sahiptir. Bu ortak payda doğrultusunda psikolojinin de temel hedefi, kişinin ruhsal açıdan sağlıklı ve yaşamında mutlu olmasını olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörleri saptamak, olumsuz faktörleri azaltıp olumlu faktörleri güçlendirerek toplumsal koşulların da elverdiği ölçüde "Mutlu İnsan" sayısını çoğaltmaktır.

Gelişmiş toplumlarda ekonomik refahın bireyin mutluluğu için yeterli olmadığı gözlemlenmesi kişilik psikolojisi çalışmalarına giderek daha fazla önem verilmesine neden olmuştur. Yapılan araştırmalar ve ortaya atılan savlar özgüven olgusunun kişinin ruh sağlığı, başarı ve mutluluğundaki önemini ön plana çıkarmıştır.

Özgüveni düşük kişiler nesnel değerlemelere göre ne kadar başarılı olursa olsunlar kendilerini başarısız ve değersiz görürler (Whyle, 1961). Bu kişiler günlük yaşamın sorunlarını alt edebilecek güçten yoksun olduklarına inanır ve devamlı çaresizliğin stresini ve kaygısını yaşarlar (Rogers, 1954). Kendilerini değersiz gören kişiler samimi ve açık ilişkilerin kendi yetersizliklerini ortaya çıkaracağı ve reddedilecekleri korkusu ile sevgi alışverişlerine giremezler (Fromm, 1947). Kendi değer ve yargılarına inanmadıkları için çabuk etkilenen, inanç ve tutumlarını değiştirmeye yatkın, başkalarına bağımlı bir yaşantı sergilerler (Coopersmith, 1967). Kendisine güvenmeyen çocuklar okula uyum sağlamada ve örgün eğitim sürecinde başarısız olmaktadır (Primavera, 1947). Her türlü bağımlılığa, sapıklığa ve suç işlemeye yatkın kişilikleri (Fitts, 1965) ile kendi mutlu gelişmelerine engel oldukları gibi toplum için de zararlı olmaktadır.

Yüksek özgüven uyumlu sağlıklı ve içinde yaşanan kültür bağlamına göre normal olarak kabul edilen davranışların gerekli koşuludur (Scott, 1968). Özgüveni yüksek kişiler genelde yeni düşüncelere yeni deneyimlere açık ve araştırmacı (Mc Guire, 1968), yeni deneyimlere açık ve sevecen (Fromm, 1947) sorumluluk yüklenen ve atılımcı (Fitch, 1970) bir

* Bu çalışma Marmara Üniversitesi'nde doktora tezi olarak verilen "Aile Uyum, Öğrenci Özgüveni ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler" adlı araştırmaya dayanarak hazırlanmıştır.

kişilik özelliğine sahiptirler. Özgüveni yüksek kişi değiştiremeyeceği koşulları huzur içinde kabul eden, değiştirebileceği koşulları değiştirecek cesareti gösteren ve değiştirebileceği koşullarla değiştiremeyeceklerini ayırt edebilecek bilgeliğe sahip bir insandır. Sağlıklısıdır, huzurludur, mutludur ve çevresini de mutlu eder.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Genel bir globalleşme süreci olarak da betimlenebilecek 21.yüzyılda, mesleklerinde başarılı ve hatta başarılarını evrensel boyutlara da çıkarabilecek çok sayıda iyi eğitilmiş bireye sahip toplumlar, bu yeni çağa ayak uydurabileceklerdir.

Eğitimin öneminin giderek arttığı bir dünya düzenine karşın ülkemizdeki okullarda akademik başarı düzeyinin arzu edilenden çok düşük olduğu, kırık notlarla dolu karnelerin çoğunluğu oluşturduğu bir gerçektir. Bu düşük düzeye, eğitim sistemimizin yetersizlikleri neden olabileceği gibi, bu başarısızlık öğrencinin ailesindeki uyumsuzluktan ve kendine olan güven eksikliğinden de kaynaklanabilir.

Çalışmada aileyi bir bütüncül sistem olarak kabul eden 'Aile Sistem' teorisinden hareket ederek, ülkemiz için oldukça yeni bir yaklaşımla, aile uyumunun özgüven ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin araştırmasına ağırlık verilmiş ve başarılı, mutlu ve çevresi ile uyumlu bir nesil yetiştirme sorununa, aile uyumu aracılığı ile bir çözüm bulunup bulunmayacağı araştırılmıştır.

Eğitim sistemine ilişkin yetersizlik sorunu ise çalışmanın dışında tutulmuştur.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE DENENCELERİ

Bu araştırmanın amacı aile uyumu ile öğrencinin özgüveni ve akademik başarısı arasında ne tür ilişkiler oluşturduğunun irdelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki denenceler test edilmiştir.

a) Uyumlu ailede yetişen çocukların özgüveni, uyumsuz ailede yetişen çocuklara göre belirgin bir düzeyde yüksektir.

b) Uyumlu ailede yetişen çocukların akademik başarısı, uyumsuz ailede yetişen çocuklara göre belirgin düzeyde yüksektir.

c) Özgüveni yüksek olan çocukların akademik başarıları özgüveni düşük olan çocuklara göre belirgin bir düzeyde yüksektir.

d) Uyum, özgüven ve akademik başarı puanları.cinsiyet/ana-baba eğitim/ana-baba yaş farkı /ana-baba özel merakları/anne çalışma durumu değişikliklerine göre belirgin bir düzeyde farklılık gösterecektir.

e) "AYDA", "WIFAM" ve akademik başarı arasında anlamlı düzeyde ilişkiler vardır.

f) Uyum ve özgüven, akademik başarı üzerinde etkilidir.

g) Uyum ve akademik başarı, özgüven üzerinde etkilidir.

h) Özgüven ve akademik başarı uyum üzerinde etkilidir.

ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

- a) Ailedeki uyumun ve öğrencilerin özgüveninin, sağlıklı bir kişilik oluşumunda önemli olduğu,
- b) Öğrenci uyumunun aile uyumundan soyutlanmayacağı,
- c) Uyum ve özgüven olgularının çeşitli faktörlerin bileşiminden meydana geldiği,
- d) Öğrencinin akademik başarısının, kişinin gelecekteki meslek hayatında da onu başarılı kılacağı.
- e) Uyum, özgüven ve akademik başarının niceliksel olarak ölçülebilir olduğu.
- f) Uyum ve özgüvenin ölçülmesi için kullanılan ölçüm araçlarının (AYDA, WIFAM) geçerli ve güvenilir olduğu.
- g) Öğrencilerin yıl sonu ağırlıklı not ortalamalarının akademik başarılarını temsil edeceği.
- h) Deneklerin uyum ve özgüven testlerinde verdikleri yanıtlarda samimi oldukları varsayılmıştır.

ARAŞTIRMANIN SINIRLIKLARI

Çalışma,

- a) İstanbul ili ile.
- b) Dönemi, 1992-1993 öğretim yılı ile,
- c) En yüksek giriş sınav puanı ile öğrenci alan,
- d) İngilizce eğitim veren özel eğitim kurumları ile,
- e) 15-16 yaş lise 1 öğrencileri ile,
- f) Parçalanmamış aile ile,
- g) Sosyo-ekonomik düzeyi ortanın üstü ve yüksek olan aileler ile sınırlıdır.

TANIMLAR

a) Aile Uyumunu:

Aileyi oluşturan bireylerin, kişisel farklılıklarından ve içinde buldukları koşullardan kaynaklanan sorunları, aile sisteminin bütüncül çıkarları doğrultusunda çözümlenmesidir.

b) Özgüven:

Bireyin, toplum ve yaşamla olan ilişkilerini değerlendirirken kendini yeterli bulup bulmamasıdır.

c) Akademik başarı:

Öğrencilerin okuldaki akademik edimlerinin yıl sonu ağırlıkları not ortalamaları ile ifade edilen göstergesidir.

d) Parçalanmamış aile:

Ana, baba, çocuktan oluşan ve birlikte yaşayan ailedir.

EVREN, ÖRNEKLEM VE VERİLERİN TOPLANMASI

Çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada: WIFAM Pierce-Harrison çocuklarda öz kavramı ölçeği (Çataklı, M.) testinin mutluluk kaygı gözde olma, davranış, fiziksel görünüm, zihinsel-okul durumu alt ölçeklerinin geçerlilik güvenilirlik ve norm çalışmaları yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ili içindeki orta öğretim kurumlarında 1992-1993 yılında öğrenim gören 14-17 yaşları arasındaki öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem grubu (Karasar 1991, s123) formül uyarınca 459 öğrenci olarak oluşturulmuştur.

Çalışmanın ikinci aşamasında evreni İstanbul ili içinde 1992-1993 öğrenim yılında yüksek sınav puanı ile öğrenci alan İngilizce eğitim veren özel eğitim kurumlarının Lise1 sınıflarında öğrenim gören 15-16 yaş grubundaki öğrenciler ve aileleri oluşturmuştur. Örneklem grubunu ise bu evren içinde yer alan Robert lisesi, Koç lisesi ve Üsküdar Amerikan Lisesinde öğrenim gören (Karasar 1991, s 123) formül uyarınca 152 öğrenci ve ailesi oluşturmuştur.

Araştırmada veri toplamak amacı ile farklı testler kullanılmıştır. Öğrencilerin özgüvenlerini ölçmek amacı ile Piers-Harris in "Çocuklarda Öz-kavramf WIFAM ölçeği öğrencilerin ve ailelerinin uyumlarını belirlemek amacı ile de Doç. Dr. Aydan Gülerce tarafından geliştirilen ve İletişim, Birlik, Yönetim, Yetkinlik, ve Duygusal Bağlam göstergelerinden oluşan AYDA (Gülerce, A) testi kullanılmıştır. Öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin bilgiler öğrenim gördükleri kurumların resmi kayıtlarından elde edilen yılsonu ağırlıklı not ortalamalarından oluşmuştur. Öğrenci ailelerin çeşitli sosyo-kültürel özelliklerini belirleyebilmek için ayrıca bir anket formu geliştirilmiştir ve örneklem grubu ailelere uygulanmıştır. Bu formda anne-baba yaşı, anne baba eğitimi, anne-baba özel merak anne çalışma durumu ve ailedeki çocuk sayısına ilişkin sorular yer almıştır.

BULGULAR VE YORUM

1) Birinci aşamaya ilişkin çalışmalar

WIFAM testinin bütün alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach .a) 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

En yüksek iç tutarlılık katsayısı mutluluk (0.78). en düşük iç tutarlılık katsayısı ise zihinsel-okul durumu (0.46) alt ölçeğinden elde edilmiştir.

WIFAM testinin bütün alt ölçekleri, testin toplam sonucu ile anlamlı ilişki içindedir(O.OI düzeyinde). Test toplamı ile en yüksek ilişkiyi yine mutluluk, en düşük ilişkiyi de zihinsel-okul durumu alt ölçeği ortaya koymuştur.

Diğer taraftan WIFAM testinin alt ölçeklerinin birbiri ile ilişkisi istatistiksel açıdan beklenen düzeydedir. Bu yönden VVIFAM testinin alt ölçeklerinin geçerli olduğu kabul edilmiştir.

WIFAM testinin bütün alt ölçek sorularının madde analiz çalışmalarında item-total, item-remainder ve ayırt edicilik teknikleri kullanılmıştır. WIFAM testinin bütün soruları madde analizi çalışmalarında anlamlı sonuçlar vermiştir.

Sonuç olarak WIFAM testinin bütün alt ölçekleri güvenilirliğe sahiptir ve bilimsel araştırmalarda kullanılabilir düzeydedir.

Elde edilen sonuçlar üzerine. WIFAM testinin alt ölçeklerinin norm çalışmasına geçilmiştir. Farklı öğretim kurumlarından seçilen 4S9 kişilik bir norm grubundan alınan sonuçlarla WIFAM testinin normları elde edilmiştir.

2) İkinci aşamaya ilişkin çalışmalar

Bu aşamada araştırma kapsamı içinde kullanılan sürekli değişkenlerin çeşitli özelliklere göre betimsel analizleri yapılmıştır.Bu aşamada tek yönlü varyans analizi ve bağımsız grup "t" testi kullanılmıştır.Ayrıca sürekli değişkenler yapay olarak süresiz değişken haline getirilip sonuçlar "KAY KARE" tekniği ile bir kez daha sınanmıştır.Araştırmanın son bölümünde ise sürekli değişkenlerin birbiri ile ilişkileri Pearson çarpım momentler korelasyon katsayıları ile bulunmuş ve sonuçlar Matriks tablo haline getirilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak kısmi ve çoklu korelasyon katsayıları bulunmuş ve regresyon analizleri yapılmıştır.

Araştırmanın sürekli değişkenleri; AYDA-anne-baba-çocuk-aile genel ve alt ölçekleri. WIFAM genel ve alt ölçekleri. Akademik başarı, anne baba yaşı, öğrenci yaşı, ailedeki çocuk sayısıdır.

Örneklem grubuna giren bütün öğrencilerin akademik başarı ortalamaları 49.99, standart sapması ise 9.93'tür.Baba yaşlan ortalaması 46.35 iken, anne yaşı 42.18'dir.Örneklem grubundaki aile ortalama çocuk sayısı 1.88'dir.

Araştırma kapsamı içindeki öğrencilerin özgüvenleri ortalama 49.75'tir. WIFAM testinin mutluluk ve kaygı alt ölçeklerinden elde edilen aritmetik ortalamalar vasatın üstündedir. Ancak Gözde olma. Davranış, Fiziksel görünüm ve Zihinsel-okul durumuna ait özgüvenleri ortalamanın altında yer almıştır.

AYDA toplam sonuçlarına bakıldığında, en yüksek değerler çocuk uyumunda olduğu gözlenmiştir. Bunu sırasıyla anne, aile genel ve baba uyumu izlemiştir.

Sürekli değişkenlerin bu genel sonuçlardan sonra, çeşitli süresiz değişkenler açısından: akademik başarı WIFAM ve AYDA değişkenlerinin farklılaşma Özelliğine bakılmıştır. Bu aşamada temel olarak tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Annelerin eğitim düzeyleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasında bir farklılık yoktur. Aynı durum örneklem grubundaki öğrencilerin genel özgüvenleri için de geçerlidir. Ancak WIFAM'ın bazı alt ölçekleri açısından, anne eğitim düzeyleri arasında farklılıklar elde edilmiştir.

Anne eğitim değişkenine göre mutluluk için bir boyutlu varyans analizinde 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Annelerin öğrenim dereceleri arttıkça, öğrencilerin "mutluluk" dan kaynaklanan özgüvenleri artmaktadır. Aynı durum, "kaygı" alt boyutu için de geçerlidir, annelerin öğrenim düzeyi arttıkça öğrencilerin, "kaygı"ya ilişkin özgüvenleri artmaktadır. Bu iki alt boyut dışındaki WIFAM alt ölçekleri, annelerin öğrenim düzeylerine göre farklılık göstermemiştir.

Anne eğitimi değişkenine göre bütün AYDA-anne alt ölçekleri için yapılan bir boyutlu varyans analizinde sadece yönetim göstergesi ve duygusal bağlam için anlamlı farklılık bulunmuştur. Orta öğrenimli annelerin yönetim göstergesi puanları, ilk ve yüksek öğrenimli annelere göre, istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde daha yüksektir. Annelerin öğrenim düzeyleri arttıkça veya düştükçe, anneler aile yönetiminde aşırı katı veya tam tersi aşırı esnek davranarak, aile genel uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer taraftan annelerin öğrenim düzeyleri arttıkça, aile içindeki destekleyici ve yapıcı ilişkiler (duygusal bağlam) çoğalmakta ve anneler çocuklarıyla daha doyurucu bir duygusal ilişki kurmaktadır.

Anne eğitim değişkenine göre, babaların genel uyumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık yüksek öğrenimli annelerin lehine ortaya çıkmıştır. Baba AYDA alt ölçekleri içinde, anne öğrenim derecesine göre farklılaşan alt ölçekler duygusal bağlam ve anne birlik göstergesidir. Bu iki ölçekteki farklılıklar toplam baba uyumunu da etkilemiştir ve onda da farklılığa neden olmuştur.

Anne eğitim değişkenine göre; Çocuk AYDA alt ölçekleri içinde, iletişim göstergesi puanları arasında anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Diğer alt ölçekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu aşamada varılan anlamlı sonuç annelerin öğrenim düzeyleri arttıkça, öğrencilerin genel uyumlarının yükselmesidir.

Aile iletişim göstergesi, birlik göstergesi, yönetim göstergesi ve duygusal bağlam puanları, annelerin öğrenim seviyeleri ile doğru orantılı olarak artmaktadır. Şüphesiz bu durum genel aile uyumunu da olumlu yönde etkilemektedir.

Elde edilen bu sonuçlar, anne öğrenim değişkeninin ailedeki uyumu olumlu yönde etkileyen bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Babaların eğitim düzeyleri temel alındığında, hem WIFAM alt ölçeklerinde hem de WIFAM genelinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Elde edilen bu sonuçlar, baba eğitim değişkeninin çocuğun özgüveni üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Aynı şekilde, öğrencilerin akademik başarıları da, baba eğitim değişkenine göre farklılık göstermektedir. Babaların eğitim düzeylerinin, ne annelerin ne çocukların ne de ailelerin uyumu üzerinde herhangi bir etkisi yoktur.

Baba eğitimi değişkenine göre, baba-AYDA alt ölçekleri içinde sadece duygusal bağlam puanları açısından, yüksek öğrenimli babalar lehine bir farklılık elde edilmiştir.

Baba eğitim değişkeninin çocuk uyumunda herhangi bir etkiye sahip olmamasına karşın, anne değişkeninin güçlü bir etkisi olması, oldukça dikkat çekicidir.

Anne ve babaların özel merakları değişkenine göre "WIFAM" genel ve alt ölçek puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Aynı durum akademik başarı için de geçerlidir. Anne babaların özel meraklarının benzeşmesi veya farklılaşması çocukların özgüvenlerini ve akademik başarılarını etkilememektedir.

Anne -babanın özel merakları kısmen benzer olduğu durumlarda. Annelerin iletişim göstergesi ve duygusal bağlam puanları artmaktadır. Bunun dışındaki Anne AYDA puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Anne-babanın özel merakları değişkenleri temel alındığında baba iletişim, yetkinlik ve genel uyum puanları arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık elde edilmiştir. Her üçünde de anne babaların özel merakları birbirinden farklılaştıkça, bu alt ölçek puanlarında düşüş görülmüştür.

Yine aynı değişken temel alındığında, çocuk duygusal bağlam puanları dışında anlamlı bir farklılık yoktur. Anne babanın özel merakları kısmen benzer olduğu durumda, çocukların duygusal bağlam puanları artış göstermektedir.

Aile iletişim, yetkinlik ve genel uyum puanları, anne baba özel merakları değişkenine göre farklılık gösterirken, diğer aile AYDA alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir. Anne babaların özel merakları arasındaki benzerlik arttıkça, aile içindeki yetkinlik göstergesi puanları artmaktadır. Diğer taraftan, özel merakların kısmen benzer olduğu durumlarda, aile içinde genel ve iletişime dayalı uyum artmaktadır.

Anne baba yaş farkı değişkenine göre WIFAM-sosyal beğeni dışındaki diğer özgüven alt boyutları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Babaların annelerden 5-9 yaş daha büyük olmaları, çocukların sosyal beğeni konusundaki özgüvenlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Anne baba yaş farkı değişkenine göre Akademik başarı puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Anne babaların yaş farkı değişkeni, annelerin uyumları üzerinde herhangi bir etkiye sahip değildir. Ancak baba duygusal bağlam ve genel uyum puanları, adı geçen bu değişkene göre farklılaşmaktadır. Annelerin babalardan yaş bakımından daha büyük olması, babaların duygusal bağlam ve genel uyumlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Anne babaların yaş farkı değişkeni çocuk ve genel aile uyumunu etkileyen bir faktör değildir.

Annenin çalışıp, çalışmaması ile öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Aynı durum öğrencilerin özgüvenleri için de geçerlidir.

AYDA anne, çocuk ve aile puanları, annelerin çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır. Baba uyumu için de sadece yönetim göstergesi puanı, annelerin çalışma durumlarına göre farklılık göstermektedir. Annelerin çalışıp çalışmaması ne çocuklarının ne de ailelerin genel uyumlarını etkilemektedir.

Öğrencilerin cinsiyeti. Akademik başarı hariç, araştırmanın diğer sürekli değişkenlerini etkilememektedir.

Araştırma kapsamı içindeki AYDA-WIFAM ve Akademik başarı sürekli değişkenleri, sırayla yapay olarak süreksiz hale getirmişler ve diğer sürekli değişkenler üzerinde farklılığa neden olup olmadıklarına bakılmıştır. Bu işlemler sırasında (SO) standart puan kriteri olarak kabul edilmiştir.

Örneklem grubu öğrenciler, uyum puanları açısından uyumlu ve uyumsuz olarak iki kategoriye ayrıldıktan sonra akademik başarıları arasındaki farklılık incelenmiştir. Uyumlu ve uyumsuz aile çocuklarının akademik başarıları arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık elde edilmiştir. Bu farklılık uyumlu ailelerin lehine ortaya çıkmıştır.

Uyumlu ve uyumsuz ailelerin çocuklarının özgüven puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Bu farklılık özellikle mutluluk, kaygı, davranış ve genel özgüven puanları üzerinde etkili olmuştur. Bütün özgüven alt ölçek puanları, uyumlu ailelerin çocuklarında daha yüksektir. Ancak uyumlu ve uyumsuz aile çocuklarının gözde olma, fiziksel görünüm ve zihinsel-okul durumundaki özgüvenleri birbirlerinden farklılaşmamaktadır.

Sonuç olarak, aile içindeki uyum özelliğinin, öğrencilerin özgüvenlerini etkileyen bir faktör olduğu saptanmıştır.

Ailelerin genel uyumu, anne-baba-çocuk uyumlarını doğrudan etkilemektedir. Ailelerin uyumlu olmaları, anne, baba, ve çocuk uyumunu da olumlu yönde

etkilemektedir. Şüphesiz bunda. AYDA aile uyum puanlarının, AYDA anne, baba. ve çocuk uyum puanlarının toplamından elde edilmiş olmasının büyük katkısı bulunmaktadır.

Örneklem grubu öğrencilerinin akademik başarıları, onların özgüven düzeylerine göre farklılaşmamaktadır.

Düşük ve yüksek özgüvenli öğrencilerin annelerinin genel ve alt ölçek uyum puanları birbirinden farklı değildir. Baba duygusal bağlam puanları dışında, baba uyumu, düşük ve yüksek özgüvenli öğrenciler arasında farklılığa neden olmamıştır. Babalarının duygusal bağlam puanları arttıkça, öğrencilerin özgüvenleri artış göstermektedir.

Düşük ve yüksek özgüvenli öğrencilerin uyum puanları, birlik göstergesi dışında 0.01 düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya koymaktadır. Bu durum, öğrencilerin uyumlu-uyumsuz olmasının onların özgüvenlerini farklılaştırma özelliğini desteklemektedir. Sonuç olarak öğrenci özgüveni ile uyumu arasında kesin bir etkileşim söz konusudur.

Düşük ve yüksek özgüvenli öğrencilerin aile genel uyumları da birbirinden anlamlı düzeyde farklıdır. Sadece aile birlik ve yetkinlik göstergesi puanları özgüven özelliğine göre farklılaşmamaktadır.

Başarılı ve başarısız öğrencilerin özgüvenleri zihinsel-okul durumu alt ölçeği dışında birbirinden farklı değildir. Doğal olarak başarılı öğrencilerin, akademik başarı konusundaki özgüvenleri, başarısız öğrencilere göre daha yüksektir. Akademik Başarı, öğrencilerin genel olarak özgüvenleri üzerinde bir etkiye sahip değildir.

Başarılı öğrencilerin annelerinin iletişim ve yetkinlik göstergesi puanları, başarısız öğrencilerin annelerinkinden daha yüksektir. Bunun dışında anne uyumu öğrencilerin akademik başarılarına göre farklılaşmamaktadır.

Başarılı ve başarısız öğrencilerin babalarının uyum puanları birbirinden farklı değildir. Aynı durum çocuk ve aile genel uyumları için de geçerlidir. Özellikle öğrenci uyumunun, akademik başarıya göre farklılaşmaması dikkat çekicidir.

Şimdiye kadar sözü geçen değişkenler arasındaki ilişkiyi tekrar sınamak için "KAY KARE" çözümlenmeleri kullanılmıştır.

Öğrencilerin başarıları ile öğrenim gördükleri kurumlar arasında bir bağlantı elde edilememiştir.

Anne eğitimi değişkenine göre akademik başarı için "KAY KARE" çözümlenmesinde anlamlı bir bağlantı bulunmamıştır. Bu durum, anne eğitimi değişkenine göre. akademik başarı için bir boyutlu varyans analizinde de elde edilmiştir. Böylece farklı istatistiksel tekniklerle sınındığı halde, anne eğitim değişkeni ile öğrenci akademik başarısı arasında bir ilişki bulunamamıştır. Aynı sonuç baba eğitim, anne baba özel merakları, anne çalışma durumu ve cinsiyet için de geçerlidir.

Öğrencilerin başarılı veya başarısız olmaları ile, ailelerin uyum düzeyleri birbirleriyle bağlantılı değildir. "KAY KARE" çözümlemesi sonucu da aynı konuyla ilgili "t" testi sonucunu desteklemektedir.

Aynı sonuçlar WIFAM ve anne baba yaş farkı değişkenleri için de geçerlidir.

Özgüven için anne baba yaş farkı, okul, anne baba eğitim, anne baba özel merakı, anne çalışma durumu ve cinsiyet değişkenlerine göre "KAY KARE" çözümlemesinde anlamlı bir bağlantı elde edilememiştir.

Sadece yine düşük-yüksek özgüven ile öğrencinin uyumlu-uyumsuzluk özellikleri arasında anlamlı bir bağlantı elde edilmiştir.

Aile uyumu ile diğer süreksiz değişkenler arasında yapılan istatistiksel "KAY KARE" çözümlemesinde sadece anne-baba yaş farkı ve özgüven arasında anlamlı bağlantılar elde edilmiştir. Bunun dışındaki süreksiz değişkenler ile uyumlu ve uyumsuz aile özelliği arasında bağlantı bulunamamıştır.

Araştırmanın son bölümünde, sürekli değişkenler arasındaki Pearson çarpım momentler korelasyon katsayıları ve çoklu korelasyon katsayıları bulunmuştur.

Araştırmada temel alınan değişkenler arasında en yüksek ilişki WIFAM ile AYDA arasında bulunmuştur(0.27). Bunu AYDA ile Akademik başarı izlemiştir(0.21). WIFAM ile Akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır(O.I3)

WIFAM ve AYDA'nın birlikte Akademik başarı ile ilişkisi 0.22 dir.Aile uyumu, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde %4 lük bir etkiye sahiptir. Böylece WIFAM'ın akademik başarı üzerinde yüzdelik ağırlığı olmadığı görülmektedir.

Ailelerin genel uyumları, öğrencilerin akademik başarılarını etkilemektedir.

Özgüven bağımlı değişken olarak alındığında, aile uyumu ve akademik başarının ilişkisi 0.28 olmaktadır. Ancak tek başına aile uyumu, özgüven üzerinde % 7 lik bir etkiye sahiptir. Daha önceki bulguların desteklediği gibi, akademik başarı, öğrencilerin özgüvenleri üzerinde etkili değildir.

Özgüven ve Akademik başarının, aile uyumuyla çoklu korelasyonu 0.32'dir. Aile uyumu üzerinde, özgüven tek başına %7. akademik başarı ise % 3 lük bir etkiye sahiptir.

Sürekli değişkenlerin tümü dikkate alınarak elde edilen basit ve çoklu korelasyon katsayılarına göre; akademik başarı üzerinde etkili olan bağımlı değişkenler sırasıyla AYDA anne yetkinlik göstergesi; WIFAM, WIFAM-davranış, WIFAM zihinsel ve okul durumu, WIFAM gözde olma, anne yaşı, WIFAM-mutluluk, AYDA çocuk iletişim göstergesi, AYDA anne duygusal bağlamdır. Bunlar içinde özellikle anne yetkinlik göstergesi, öğrencilerin zihinsel-okul durumu ve davranış konusundaki özgüvenleri ve akademik başarıyı etkileyen .önemli faktörler olarak saptanmıştır.

Araştırmada temel alınan değişkenler içinde VVIFAM alt ölçekleri dışındakiler, zėuven üzerinde kayda değer bir etkiye sahip olmamışlardır.

Basit ve çoklu korelasyon katsayılarından elde edilen tüm sonuçlar, araştırmanın diğer bulguları ile anlamlı bir bütünlük içindedir.

ÖNERİLER

Bu araştırma, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi ortanın üstünde olan aileler ve yüksek sınav puanı ile ğrenci olan okullarda okuyan öğrencilerden oluşan bir örnekleme üzerinde yapılmıştır.

Elde edilen bulguların genellenebilmesi için aynı araştırmanın farklı düzeylerdeki aileler ve çocukları için yapılması, elde edilen sonuçların karşılaştırılması yararlı olacaktır.

Araştırmada aile uyumunun, zėuven ve akademik başarı üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Özellikle, uyumsuz ailelerdeki çocukların zėuven ve akademik başarılarının düşük olması, gençlerin ilerdeki yaşamlarında başarılı, mutlu ve toplumla bütünleşen bireyler olmasını olumsuz etkileyecektir.

Gençlerimizin arzu edilen düzeyde gelişebilmeleri için ailelere uyum arttırıcı yönde sağaltım tekniklerinin uygulanması yararlı olacaktır. Ailelere, öncelikle aile içindeki uyumun hem güncel hem de yarına dönük yararları anlatılmalı, aile uyumunun önemi, seminerler, okul aile birlikleri, rehber öğretmenler, medya ve ilgili Bakanlıklar aracılığı ile bir kampanya stratejisi içinde belirtilmelidir.

Çocuğun zėuveni ve akademik başarısı üzerinde annenin babadan daha etkin olduğu araştırmanın önemli bulgularındandır. Özellikle anne eğitimi ile çocuğun zėuven ve akademik başarısı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Ülkemizdeki, kadın eğitim düzeyini arttırıcı çalışmalara, bu bulgular nedeni ile de daha fazla zen gösterilmesi aile ve ocuk sağlığı için gereklidir.

KAYNAKLAR

- COOPERSMITH, S.(1967) The Antecedents or Self-esteem** Freeman. San Francisco.
- FITCH. G.(1970) "Effects of Self-esteem, perceived performance and choice on causal attributions." **Journal of Personality and Social Psychology.** 16. 311 -31 S.
- FITTS. W(1965) The Self Concept and Performance. Counselor Recordings and Tests, Nashville, Tenn.**
- FROM. H.(1947) **Man For Himself.** Reinhardt. New-York.
- GÜLERCE, A.(1992) **Aile Yapısını Değerlendirme Aracı El Kitabı ve Türk Normları.** İstanbul
- KARASAR, N(1991) **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, ilkeler. Teknikler.** 4.Basım, Ankara.
- PRİMAVERA, L(1947) "**The relation between self-esteem and academic achievement** " Psychology in The School Vol.1 1(2).
- ROGERS. C. DYMOND, R (1954) **Psychotcrapy and Personality changc.** University of Chicago Press. Chicago.
- SCOTT. W(1968) "**Conceptions of normality**" **hand book of Personality Theory and Research** Rand Mc Wally. Chicago p.974-1006.
- WYLIE. R (1961) **The Self Concept.** University of Nebraska Press, Lincoln